

A close-up photograph of a baby with dark hair and eyes, wearing a white ribbed cardigan with a black pattern. The baby is being held by an adult, whose hands are visible. The background is a blurred indoor setting.

Jaarbericht 2025

Expertisecentrum
Ontwikkelingsondersteuning
Prematuren

Voorwoord

Het jaar 2025 was voor het Expertise-centrum Ontwikkelingsondersteuning Prematuren (EOP) een jaar van verdere groei, versteviging en verbreding.

Steeds meer zeer vroeg geboren kinderen en hun ouders vonden de weg naar het TOP-programma: 1.474 kinderen namen deel, begeleid door een landelijk netwerk van 128 TOP-kinderfysiotherapeuten. Daarmee zetten we opnieuw een stap in de richting van goede, vroegtijdige en gezinsgerichte zorg na ontslag uit het ziekenhuis. Ouders waarderen het programma met een 9,4. Vrijwel alle trajecten worden volledig doorlopen en de therapietrouw is hoog. Deze cijfers onderstrepen dat het TOP-programma stevig is ingebed in de dagelijkse praktijk van kinderfysiotherapeutische zorg.

Tegelijkertijd laat 2025 ons scherper zien waar de opgaven voor de komende jaren liggen. Bij een deel van de kinderen signaleren we op 6 en 12 maanden gecorrigeerde leeftijd motorische en sociaal-emotionele ontwikkelingsrisico's. Ook ervaren ongeveer één op de vijf ouders ernstige opvoedingsbelasting. De structurele inzet van meetinstru-

menten zoals AIMS, ASQ-SE:2 en OBVL geeft ons waardevolle handvatten om gezinnen vroegtijdig en gericht te ondersteunen, en waar nodig door te verwijzen. Voor zorgverzekeraars en praktijkhouders bevestigt dit de noodzaak van preventieve, integrale zorg dicht bij huis, waarin de combinatie van klinische expertise, ouderervaringen en systematische monitoring centraal staat.

Een belangrijke ontwikkeling in 2025 is de start van het verkorte TOP-programma voor matig en laat prematuur geboren kinderen (32–37 weken), ook wel 'Profiel 2' genoemd, als pilot in nauwe samenwerking met meerdere zorgverzekeraars. Deze groep kinderen is groot, maar in de reguliere zorg nog relatief onzichtbaar, terwijl onderzoek laat zien dat juist hier ontwikkelingsrisico's en regulatieproblemen kunnen worden voorkomen. Met de pilot zetten we een eerste, goed onderbouwde stap naar meer structurele ondersteuning voor deze gezinnen, met een gerichte inzet van huisbezoeken en aanvullende digitale informatie via de e-TOP-app. In de loop van 2026 zal (de meerwaarde van) dit programma worden geëvalueerd.

De e-TOP-app is in 2025 definitief verankerd in het TOP-programma. Op basis van systematisch app-onderzoek en gebruikersonderzoek, onder andere bij ouders met lagere gezondheidsvaardigheden, werken we aan begrijpelijke en toegankelijke digitale informatie die ouders ondersteunt in hun dagelijks handelen. De combinatie van huisbezoeken, oudergerichte vragenlijsten en digitale ondersteuning maakt het mogelijk om zorg steeds beter af te stemmen op de behoeften van gezinnen, en tegelijkertijd data te verzamelen voor kwaliteitsverbetering en onderzoek.

'Deze cijfers onderstrepen dat het TOP-programma stevig is ingebed in de dagelijkse praktijk van kinderfysiotherapeutische zorg'

De kwaliteit van het TOP-programma staat of valt met goed geschoolde professionals. In 2025 rondde een nieuwe groep kinderfysiotherapeuten de TOP-opleiding af en startte een volgende lichter. Via nascholingen over onder meer SINDA, sensorische prikkelverwerking en de uitbreiding naar matig en laat prematuren, investeren we continu in vakmanschap en in de samenwerking binnen multidisciplinaire netwerken. Kinderfysiotherapeuten, kinderarts-neonatologen en andere professionals geven aan dat het TOP-programma een waardevolle aanvulling is op de medische follow-up, juist doordat het gezin en de thuissituatie centraal staan.

Vooruitkijkend zien we 2025 als een scharnierjaar om in 2026 deze zorg te transformeren naar reguliere zorgprogramma's. De basis van het TOP-programma is stevig, de oudertevredenheid hoog en de landelijke dekking groeit. Tegelijkertijd geven de gesignaleerde ontwikkelingsrisico's bij kinderen, de opvoedingsbelasting bij een deel van de ouders en de nog niet optimale informatievoorziening via het elektronisch patiëntendossier richting aan de verdere ontwikkeling van onze aanpak. Samen met zorgverzekeraars, groepspraktijken en individuele kinderfysiotherapeuten

willen we de komende jaren blijven investeren in vroegsignalering, passende ondersteuning en een doelmatige inzet van zorg op de plekken waar de meerwaarde aantoonbaar is. Alleen zo kunnen we, ook in een tijd van toenemende druk op zorg en professionals, de ontwikkeling van vroeggeboren kinderen en het welzijn van hun ouders blijvend versterken.

Rafael Smit
Bestuurder EOP

Inhoudsopgave

Zorg voor kind en ouders

Kerncijfers TOP-programma 2025	5
Instroom in het TOP-programma	6
Uitvoering van het TOP-programma	7
Motorische ontwikkeling kinderen	8
Sociaal-emotionele ontwikkeling kinderen	9
Opvoedingsbelasting van ouders	10
Ervaringen van ouders	11
Ouders aan het woord	13
TOP-kinderfysiotherapeut aan het woord	14
TOP voor matig en laat prematuren	15
Kinderarts aan het woord	16
Ouder aan het woord	17
Implementatie e-TOP-app	18

Kenniscentrum

TOP-opleiding	19
Nascholing	20
e-learning gedragsobservatie	22

Onderzoek

Strong Babies-onderzoek	23
Publicaties	24
Presentaties	26

Colofon

27

Zorg voor kind en ouders | Kerncijfers TOP-programma 2025

2025 in vogelvlucht

1.474 zeer vroeggeboren kinderen deden mee aan het TOP-programma

128 TOP-kinderfysiotherapeuten zijn aangesloten bij het EOP

Ouders geven het TOP-programma gemiddeld een **9,4**

96,5% van de ouders zegt dat zij door het TOP-programma het gedrag van hun kind beter begrijpen

Zorg voor kind en ouders | Instroom in het TOP-programma

Tabel 1.

Kinderen in het TOP-programma

	2025	2024	2023
Aantal kinderen in TOP	1.474	1.391	1.321
Aantal jongens	805 (54,6%)	762 (54,8%)	726 (55,4%)
Aantal meerlingen	392 (26,6%)	362 (26,0%)	371 (28,3%)
Aantal meerlingen in TOP	307 (78,3%)	288 (79,6%)	314 (84,6%)
Zwangerschapsduur (weken/dagen), M (SD)	29w/6d (2w/2d)	29w/6d (2w/3d)	29w/5d (2w/2d)
Geboortegewicht in gram, M (SD)	1.306 (364)	1.285 (361)	1.293 (355)
Dagen ziekenhuis, M (SD)	61 (31)	62 (30)	63 (30)
Gecorrigeerde leeftijd bij ontslag in dagen, M (SD)	-9,5 (23,5)	-9,3 (21,0)	-8,8 (20,2)

M = gemiddelde; SD = standaarddeviatie.

In 2025 namen 1.474 kinderen deel aan het TOP-programma. Dit is een kleine toename ten opzichte van voorgaande jaren.

Het bereik over 2025 is nog niet bekend, omdat we pas eind 2026 weten hoeveel vroeggeboortes er dat jaar in Nederland waren (via Perined). Andere variabelen van deze doelgroep, zoals geboortegewicht en opnameduur, zijn constant.

Zorg voor kind en ouders | Uitvoering van het TOP-programma

Tabel 2.

Cijfers uitvoering

	2025	2024	2023
Aantal dagen tussen ontslag en eerste huisbezoek (mediaan)	14	15	15
Aantal afgeronde TOP-trajecten	1.279	1.291	1.311
Aantal huisbezoeken per afgerond traject (M, SD)	Gestart in 2024: 11,2 (2,7)	Gestart in 2023: 11,1 (2,3)	Gestart in 2022: 11,1 (2,2)
Aantal TOP-kinderfysiotherapeuten	128	122	120
Aantal nieuwe kinderen per TOP-kinderfysiotherapeut (M, SD)	12,5 (8,0)	11,6 (6,7)	11,0 (6,3)

M = gemiddelde; SD = standaarddeviatie.

Het EOP zet zich in om de periode tussen ontslag uit het ziekenhuis en het eerste huisbezoek zo kort mogelijk te houden. Juist in deze fase ervaren ouders veel onzekerheid en hebben zij behoefte aan ondersteuning van een zorgprofessional. In 2025 lukt het de TOP-kinderfysiotherapeuten om het eerste huisbezoek binnen 14 dagen na ontslag te laten plaatsvinden. Het aantal huisbezoeken dat binnen het programma wordt aangeboden (12) wordt vrijwel altijd volledig benut.

Ouders ervaren veel meerwaarde en zijn zeer therapietrouw, wat een mooi resultaat is voor een preventieve interventie. Het TOP-programma wordt door ouders graag gebruikt, wat blijkt uit het hoge aantal afgeronde trajecten.

Zorg voor kind en ouders | Motorische ontwikkeling kinderen

Het EOP volgt al jaren de motorische ontwikkeling van de zeer vroeg geboren kinderen in het TOP-programma. In 2025 is bij 20% van de kinderen een motorische ontwikkelingsachterstand gesignaleerd met de AIMS op de gecorrigeerde leeftijd van 6 maanden. De TOP-kinderfysiotherapeut intensificeert, op basis van de uitkomsten van de meetinstrumenten en klinische ervaring, het werken aan de motorische voorwaarden om te komen tot een volgende ontwikkelingsstap bij het kind.

We gebruiken de Canadese normwaarden om te kunnen blijven vergelijken met voorgaande jaren en omdat de Nederlandse normwaarden te streng lijken te zijn.

Het EOP werkt sinds dit jaar mee aan een onderzoek van de Hogeschool Utrecht naar nieuwe normwaarden voor de AIMS voor de Nederlandse populatie kinderen.

In vergelijking met voorgaande jaren zien we een afwijkend percentage kinderen met een score onder de p5 op 6 en 12 maanden. Dit wordt waarschijnlijk veroorzaakt door tijdelijke problemen met de scoring van de AIMS in het elektronisch patiëntendossier, waardoor minder AIMS-metingen zijn uitgevoerd. Als gevolg hiervan hebben afwijkende scores een relatief grotere invloed.

Tabel 3.

Motorische ontwikkeling kinderen (gemeten met de AIMS)

	2025	2024	2023
AIMS totaalscore 6 maanden (M, SD)	22,2 (4,1)	21,7 (5,7)	21,8 (5,0)
AIMS <p5 6 maanden	12,3%	19,5%	18,6%
AIMS totaalscore 12 maanden (M, SD)	47,2 (6,9)	47,3 (7,5)	46,5 (8,1)
AIMS <p5 12 maanden	34,9%	24,4%	26,8%

M = gemiddelde; SD = standaarddeviatie.

Zorg voor kind en ouders | Sociaal-emotionele ontwikkeling kinderen

Vanaf 2024 is de ASQ-SE:2 opgenomen als indicator binnen het TOP-programma. De ASQ-SE:2 is een oudervragenlijst die inzicht geeft in de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind. Ouders beantwoorden vragen over gedrag rondom slapen, eten, huilen en contact maken, en geven aan in hoeverre zij zich hierover zorgen maken. De vragenlijsten zijn leeftijdsafhankelijk: ouders van een baby van zes maanden krijgen andere vragen dan ouders van een kind van twaalf maanden.

De zorgen die ouders uiten, vormen aanknopingspunten voor de TOP-kinderfysiotherapeut om het gesprek aan te gaan tijdens de huisbezoeken. Op zes maanden scoort 18,9% van de kinderen afwijkend, op twaalf maanden is dat 26,9%. Dit is zoals verwacht hoger dan in een algemene populatie kinderen van dezelfde leeftijd.

Tabel 4.

Sociaal-emotionele ontwikkeling kinderen (gemeten met de ASQ:SE-2)

	2025	2024
ASQ:SE-2 totaalscore 6 maanden (M, SD)	27,8 (21,1)	30,1 (23,4)
Score in klinisch gebied 6 maanden (%)	18,9%	19,8%
ASQ:SE-2 totaalscore 12 maanden (M, SD)	33,7 (26,1)	37,5 (26,4)
Score in klinisch gebied 12 maanden (%)	26,9%	26,0%

M = gemiddelde; SD = standaarddeviatie.

Zorg voor kind en ouders | Opvoedingsbelasting van ouders

Sinds 2025 vullen ouders binnen het TOP-programma de Opvoedingsbelastingvragenlijst (OBVL) in als hun baby gecorrigeerd 6 en 12 maanden oud is. Met deze vragenlijst wordt in kaart gebracht in hoeverre ouders de opvoeding en verzorging van hun kind als belastend ervaren.

Het in kaart brengen van opvoedbelasting is juist bij ouders van prematuur geboren kinderen van groot belang. De vroeggeboorte en de vaak intensieve medische start kunnen bij ouders zorgen voor extra stress, onzekerheid en een verhoogde zorgbelasting in de thuissituatie.

Door structureel aandacht te hebben voor het welbevinden van ouders, kan de therapeut beter aansluiten bij de behoeften van het gezin en waar nodig vroegtijdig ondersteuning of doorverwijzing organiseren.

Zowel op 6 als op 12 maanden geeft zo'n 20% van de ouders aan ernstige opvoedingsbelastingsproblemen te ervaren. Dit is iets hoger dan in een normgroep van ouders van gezonde kinderen (18%). Zo'n driekwart van de ouders geeft aan de opvoeding niet als belastend te ervaren.

Tabel 5.

Opvoedingsbelasting ouders (gemeten met de OBVL)

Totaalscore	2025	2025
	6 maanden	12 maanden
Ernstig probleem	20,0%	20,7%
Mild probleem	6,0%	3,4%
Geen probleem	74,0%	75,9%

M = gemiddelde; SD = standaarddeviatie.

Zorg voor kind en ouders | Ervaringen van ouders

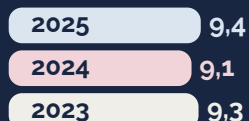
Ouders zijn – net als voorgaande jaren – zeer tevreden over het TOP-programma en hebben veel vertrouwen in de TOP-kinderfysiotherapeut. Ze vinden de TOP-kinderfysiotherapeut zeer deskundig en waarderen de begrijpelijke informatie en duidelijke suggesties die deze professional geeft om hun kind te ondersteunen.

Ze zeggen dat het TOP-programma goed aansluit bij de behoefte van kind en ouders en uitgaat van de sterke kanten van hun kind. Ouders rapporteren dat ze door het TOP-programma meer kennis hebben gekregen over vroeggeboorte. Ze begrijpen hun kind beter en weten ook beter hoe ze op hun kind kunnen reageren.

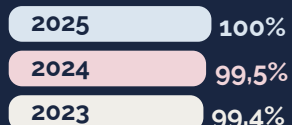
Tabel 6.

Beoordeling door ouders

Cijferbeoordeling TOP-programma*

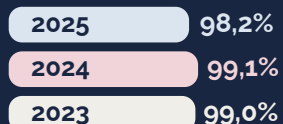
Ouder vindt TOP-kinderfysiotherapeut deskundig

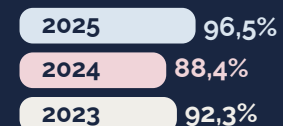
Ouder heeft vertrouwen in TOP-kinderfysiotherapeut

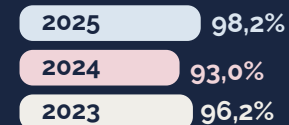
Ouder vindt begeleiding TOP-kinderfysiotherapeut afgestemd op behoeften

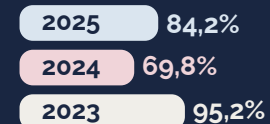
Ouder begrijpt gedrag kind beter door het TOP-programma

Ouder vindt ouderverslag zinvol

Ouder geeft aan dat zelfvertrouwen is toegenomen door het TOP-programma

* Op een schaal van 0 tot en met 10.

Tabel 7.

Beoordeling door ouders	2025	2024
Ouder heeft meer kennis gekregen over vroeggeboorte door het TOP-programma	94,7%	78,6%
Ouder weet beter hoe te reageren op het gedrag van het kind door het TOP-programma	100%	79,5%
Ouder vindt informatie over TOP-programma vooraf goed	73,7%	79,2%
Ouder vindt aantal huisbezoeken precies goed	93,0%	96,7%
Ouder vindt vragenlijsten zinvol	57,9%	67,8%
Ouder vindt informatie die TOP-kinderfysiotherapeut gaf over ontwikkeling kind begrijpelijk	94,7%	99,5%
Ouder vindt dat TOP-kinderfysiotherapeut duidelijke suggesties gaf hoe hij zijn kind het best kon helpen	96,5%	98,1%
Ouder vindt dat TOP-kinderfysiotherapeut voldoende aandacht besteedt aan hoe het voor de ouder is om een zeer vroeggeboren kind te krijgen	98,2%	93,9%
Ouder vindt dat TOP-kinderfysiotherapeut uitging van sterke kanten van het kind	100%	97,2%
Ouder zou TOP-kinderfysiotherapeut aanbevelen	96,5%	97,6%

M = gemiddelde; SD = standaarddeviatie.

In 2024 zijn nieuwe vragen toegevoegd aan de oudervragenlijst om beter inzicht te krijgen in de ervaringen van ouders met het TOP-programma. Uit de resultaten van 2025 blijkt dat zes op de tien ouders de vragenlijsten als zinvol ervaren. Dit is lager dan gewenst, omdat de vragenlijsten juist bedoeld zijn om het gesprek tussen therapeut en ouder te ondersteunen over de ontwikkeling van het kind en de opvoedbelasting van ouders. We gaan nader inventariseren hoe ouders het gebruik van de vragenlijsten ervaren en hoe we het nut ervan duidelijker kunnen maken.

Daarnaast valt op dat 73,7% van de ouders aangeeft de vooraf ontvangen informatie over het TOP-programma als goed te hebben ervaren. Een ouder verwoordde dit als volgt: 'Vooraf hebben ze ons niet echt geïnformeerd wat het programma inhield. Wellicht houdt dat andere ouders tegen om hulp van jullie te krijgen.' In de gebruikelijke werkwijze informeert een professional in het ziekenhuis ouders over het bestaan van het TOP-programma en ontvangen zij een folder met informatie over het TOP-programma. We zullen in 2026 bij de verwijzende ziekenhuizen inventariseren wat er in de informatievoorziening beter kan.

Zorg voor kind en ouders | Ouders aan het woord

In het jaarbericht van 2024 spraken we met de ouders van Sven. Sven werd geboren na een zwangerschapsduur van 29 weken en nam met zijn ouders deel aan het TOP-programma. Hoe gaat het een jaar later met het gezin?

Sven is inmiddels anderhalf jaar oud en volgens zijn ouders gaat het heel goed met hem. 'Eigenlijk merken we nauwelijks nog iets van zijn vroeggeboorte,' vertelt Denise. 'Hij is alleen wat kleiner, maar als je naar zijn gecorrigeerde leeftijd kijkt, volgt hij zijn curve goed. In zijn ontwikkeling loopt hij eigenlijk gewoon mooi mee.' Marvin ziet Sven vooral als een vrolijke dreumes: 'Hij is een vrolijk en sociaal mannetje. Overal waar hij komt gaat hij op ontdekkingstocht.'

Als Denise en Marvin terugkijken op het eerste jaar met Sven, overheerst vooral een positief gevoel. 'Je groeit er als ouders eigenlijk gewoon in mee,' zegt Denise. 'En als je ziet hoe snel kinderen zich ontwikkelen, is dat echt bijzonder.' Tegelijkertijd is er ook het besef dat ze een intense periode hebben doorgemaakt. 'Dat realiseerde ik me eigenlijk pas op zijn eerste verjaardag,' vertelt Denise. 'Toen kwamen er ineens

allerlei herinneringen terug. In het ziekenhuis vertelden ze dat dat vaker gebeurt bij ouders na een vroeggeboorte.'

De begeleiding vanuit het TOP-programma hielp het gezin in het eerste jaar thuis. 'Je bent toch steeds aan het vergelijken: moet hij dit al kunnen of nog niet?' vertelt Denise. 'Dan is het fijn als iemand meekijkt en kan bevestigen dat dingen normaal zijn.' Ook in het dagelijks leven gaf de begeleiding praktische handvatten. 'We kregen bijvoorbeeld tips over spelen en over het leren drinken uit een beker,' zegt Denise. Daarnaast hielp de begeleiding hen om de sterke kanten van Sven beter te zien. 'Ze wees ons soms op kleine dingen tijdens het spelen waarvan wij dachten: oh zo hadden wij er nog niet naar gekeken. Dan zie je pas hoeveel hij eigenlijk al zelf kan.'

Inmiddels hebben Denise en Marvin hun draai als ouders goed gevonden. 'Je leven verandert echt als je een kind krijgt,' zegt Denise. Marvin vult aan: 'Toch vinden we het ouderschap eigenlijk helemaal niet zo zwaar.'

Over het TOP-programma zijn Denise en Marvin duidelijk: 'Dat zouden we alle ouders aanraden. Het is zo fijn dat er iemand met je meeloopt in dat eerste jaar.'

Zorg voor kind en ouders | TOP-kinderfysiotherapeut aan het woord

Diana Wulms heeft meer dan twintig jaar ervaring als kinderfysiotherapeut. Na haar verhuizing naar Twente startte ze in een gespecialiseerde praktijk die uitgroeide tot een groot team kinderfysiotherapeuten dat veel samenwerkt in een multidisciplinair netwerk. Daarnaast werkt ze al tien jaar als TOP-kinderfysiotherapeut. Diana: 'Het TOP-programma voelt nog steeds als een waardevolle aanvulling op mijn vak.'

Voor Diana draait het TOP-programma om werken in de thuissituatie. 'Het gaat niet om het uurtje dat je langskomt, maar om wat ouders dagelijks doen. Zij moeten ermee aan de slag kunnen en vertrouwen krijgen.' Binnen TOP staat ouderlijke empowerment centraal: ouders leren signalen van hun kind herkennen, krijgen handvatten voor interactie en regulatie, en groeien in hun rol als opvoeder.

Diana ziet steeds vaker regulatieproblemen, zowel bij kinderen als ouders. 'Kinderen hebben soms moeite met reguleren, maar ouders ook. Hoe help je je kind zonder jezelf te verliezen? Dat zijn vragen die steeds vaker terugkomen.' Haar scholing in Infant Mental Health helpt haar deze dynamiek beter te begrijpen en verrijkt haar werk binnen TOP en op persoonlijk vlak.

Vroegsignaleren van psychologische belasting bij ouders is ook een belangrijk onderdeel van haar werk. 'Soms plant je een zaadje. Ouders zijn er nog niet klaar voor, maar later komt het terug en kun je samen een stap zetten.' Ze bewaakt hierbij bewust haar professionele grenzen en schakelt tijdig door naar gespecialiseerde zorg wanneer nodig.

Door haar vroege betrokkenheid worden ook motorische problemen vaak snel herkend en aangepakt. Bij complexere situaties werkt ze nauw samen met revalidatiecentra, neonatologen, psychologen, ouder-kindteams en logopedisten. 'Ik hou van samenwerken. De korte lijntjes zorgen dat je echt als netwerk rondom een gezin kunt staan.'

Volgens Diana maakt het TOP-programma vooral verschil door de zichtbare groei van gezinnen gedurende het jaar. 'Als ouders weer kunnen genieten van hun kindje en met vertrouwen verder kunnen, dan weet ik waarvoor ik het doe.'

'Het TOP-programma voelt nog steeds als een waardevolle aanvulling op mijn vak'

Zorg voor kind en ouders | TOP voor matig en laat prematuren

Tabel 8.

Kinderen in het TOP-programma voor matig en laat prematuren

2025

Aantal ingestroomde kinderen	64
Oktober 2025	10
November 2025	31
December 2025	23
Aantal jongens	31 (48,4%)
Zwangerschapsduur (weken)	
32	16 (25,0%)
33	13 (20,3%)
34	17 (26,6%)
35	5 (7,8%)
Nog onbekend	12 (18,8%)
Geboortegewicht in gram, M (SD)	2.142 (368)
Met sondevoeding naar huis	
Ja	27 (42,2%)
Nee	21 (32,8%)
Nog onbekend	16 (25,0%)
Medische complicaties	
Ja	11 (17,2%)
Nee	43 (67,2%)
Nog onbekend	10 (15,6%)
Regulatieproblemen	
Ja	20 (31,3%)
Nee	25 (39,0%)
Nog onbekend	19 (29,7%)

M = gemiddelde; SD = standaarddeviatie.

Op 1 oktober 2025 startten we samen met zorgverzekeraars Zilveren Kruis, Caresq, ONVZ, ENO/Salland een pilot van het verkorte TOP-programma voor matig en laat prematuren. Dit programma is beschikbaar voor kinderen geboren tussen 32 en 37 weken zwangerschapsduur.

Het programma voor de laat prematuur geboren kinderen (35-36 weken zwangerschapsduur) wordt alleen aangeboden als er sprake is van een verhoogd risicoprofiel (aanwezigheid van groeivertraging, hersenafwijkingen, bronchopulmonale dysplasie en/of regulatieproblemen).

In dit verkorte programma komt een TOP-kinderfysiotherapeut in de eerste zes maanden na ontslag uit het ziekenhuis zes keer op huisbezoek. Tijdens deze bezoeken wordt samen met ouders gekeken naar het gedrag en de ontwikkelingsbehoeften

van hun kind en krijgen ouders ondersteuning en praktische adviezen om de ontwikkeling van hun baby optimaal te stimuleren. In 2026 zetten we deze pilot voort en evalueren we de meerwaarde van dit programma.

Tabel 8 geeft informatie over de kinderen die tussen oktober en december 2025 zijn ingestroomd. Doordat niet alle overdrachtsinformatie al compleet is, zijn er nog enkele ontbrekende data.

Zorg voor kind en ouders | Kinderarts aan het woord

Wanneer een baby te vroeg wordt geboren, verschuift de aandacht al snel naar medische stabiliteit, groei en ontwikkeling. Maar wat gebeurt er zodra een gezin het ziekenhuis verlaat? Kinderarts-neonatoloog Femke de Groof ziet juist daar hoe waardevol goede begeleiding kan zijn.

Femke werkt al dertien jaar als kinderarts-neonatoloog in Noordwest Ziekenhuisgroep in Alkmaar, in een post-IC/HC centrum waar prematuur geboren kinderen intensief worden gevolgd. Naast haar werk doet zij onderzoek naar matig en laat prematuur geboren kinderen, een groep die volgens haar extra aandacht verdient.

Het TOP-programma is volgens Femke een duidelijke aanvulling op de medische follow-up. 'Wij kijken vooral naar groei, ontwikkeling en gedrag,' vertelt zij. 'Van de TOP-kinderfysiotherapeut krijgen we juist informatie over de dagelijkse ontwikkeling en de interactie tussen ouder en kind. Dat maakt het beeld completer.' In de praktijk merkt Femke dat ouders baat hebben bij het programma. 'Ouders lijken minder onzeker en vinden rust in het leren interpreteren van het

gedrag van hun baby. Voor veel ouders is de periode na een vroeggeboorte intens. Twijfels over wat 'normaal' is en hoe zij hun kind het beste kunnen ondersteunen liggen vaak op de loer. Door samen te kijken naar signalen en behoeften van hun baby, groeit het vertrouwen. Die toegenomen ouderlijke zekerheid werkt door in het hele gezin en vormt een stevige basis voor de ontwikkeling van het kind.'

Met name voor matig prematuren ziet zij het belang van begeleiding met het TOP-programma. 'Vooral kinderen rond de 32 tot 34 weken hebben vaak regulatieproblemen. Ouders zitten in de eerste weken na ontslag soms echt met hun handen in het haar.' Onderzoek laat volgens haar zien dat juist deze groep ook op langere termijn risico's kan hebben in de ontwikkeling.

Femke: 'De eerste analyses uit ons eigen onderzoek laten zien dat juist deze groep risico kan lopen, bijvoorbeeld op spraaktaalproblemen en soms een lager IQ. Dat is echt een groep om goed te volgen.' Tegelijkertijd plaatst ze een kanttekening: niet ieder gezin heeft behoefte aan intensieve begeleiding in de thuissituatie.

Daarom pleit zij voor een gerichte inzet van het TOP-programma. 'Het gaat niet alleen om het kind, maar ook om de context. Factoren zoals stress, een klein netwerk of weinig draagkracht bij ouders spelen een belangrijke rol.'

Voor de toekomst ziet Femke kansen om het programma verder te verfijnen. Door beter te bepalen welke gezinnen het meeste risico lopen, kan het programma effectiever worden ingezet – juist daar waar het het hardst nodig is.

Zorg voor kind en ouders | Ouder aan het woord

Hanne, nu 4,5 maand gecorrigeerd, is een van de eerste kinderen die met haar ouders deelneemt aan het TOP-programma voor matig en laat prematuren. Inmiddels is de TOP-kinderfysiotherapeut vijf keer op huisbezoek geweest. Moeder Lise vertelt over de roerige start van Hanne en haar ervaringen met het TOP-programma.

Doordat Lise ernstige pre-eclampsie (zwangerschapsvergiftiging) had, werd Hanne met 32 weken en 6 dagen via een keizersnede geboren. Lise: 'In eerste instantie deed ze het goed, maar daarna kreeg ze een sepsis en is ze echt heel ziek geweest.' Uiteindelijk lag Hanne ruim vijf weken in het ziekenhuis voordat ze naar huis mocht.

Thuis begon een nieuwe fase. Hanne kwam naar huis met sondevoeding en darmspoelingen. 'Het is best heel intens om voor een prematuur te zorgen. Je staat dag en nacht 'aan'. Bij alles vraag je je af: gaat het wel goed?'

Hoewel Lise zelf verpleegkundige is, voelt het ouderschap in deze situatie onzeker. 'In het ziekenhuis heb je altijd professionals naast je. Thuis mis je dat. Je krijgt veel adviezen, bijvoorbeeld over prikkels, maar iedereen zegt iets anders. Ik stond echt in een soort overlevingsstand.'

Lise heeft veel aan de bezoeken van de TOP-kinderfysiotherapeut. 'Ze kijkt echt naar hoe het bij ons thuis gaat,' vertelt Lise. 'Ze observeert de interactie tussen mij en Hanne en wijst dingen aan in haar gedrag. Daardoor ga je haar beter begrijpen en weet je waar je op kunt letten.'

Wat voor Lise vooral helpt, is dat adviezen worden afgestemd op hun eigen situatie. 'Ze maakt algemene adviezen toepasbaar voor ons thuis. Dat is echt een verademing.' Lise voelt zich ook zekerder over zichzelf als ouder: 'Ze geeft me de bevestiging; je doet het goed. Dat is zo helpend.'

Zorg voor kind en ouders | Implementatie e-TOP-app

Na ontslag uit het ziekenhuis hebben ouders van prematuur geboren kinderen behoefte aan toegankelijke en betrouwbare informatie. Die informatie is belangrijk om vertrouwen te krijgen in hun eigen kunnen, vaardigheden op te bouwen en autonomie te ervaren in de zorg voor hun kind. Het gaat daarbij om thema's als huilen, voeding, slapen, dagelijkse verzorging, algemene gezondheid en (neuro)motorische ontwikkeling.

Daarom zijn we op zoek gegaan naar bestaande informatie-apps voor ouders van prematuur geboren kinderen na ziekenhuisontslag. Uit onze review blijkt dat er slechts 9 Engelstalige apps beschikbaar zijn. Deze bieden vaak beperkte en onvolledige informatie voor ouders in de thuissituatie. De kwaliteit van de apps is gemiddeld acceptabel, maar de begrijpelijkheid is matig. Ouderthema's, zoals dagelijkse verzorging, slapen, het corrigeren voor vroeggeboorte en het welzijn van ouders zelf, komen nauwelijks aan bod.

De bevindingen uit deze review vormden een belangrijke aanleiding voor het EOP om samen met ouders, TOP-kinderfysio-therapeuten en andere experts, de e-TOP-app te ontwikkelen. Deze app bevat betrouwbare informatie, praktische tips en video's over tien thema's, zoals voeding, slapen, het begrijpen van je baby en ouderschap na vroeggeboorte.

Dit onderzoek konden we uitvoeren dankzij de samenwerking met de Hogeschool van Amsterdam en een RAAK-mkb-subsidie van Nationaal Regieorgaan Praktijkgericht Onderzoek SIA. Dankzij een bijdrage van Strong Babies onderzochten we ook hoe we ouders met lage gezondheidsvaardigheden beter kunnen ondersteunen bij het gebruik van digitale informatie. Hierover lees je meer op pagina 23.

De e-TOP-app is nu een vast onderdeel van het TOP-programma, en alle ouders van te vroeg geboren baby's kunnen er gebruik van maken. We blijven de app verder ontwikkelen met nieuwe content en verbeterde functionaliteiten.

Kenniscentrum | TOP-opleiding

De TOP-opleiding vormt de basis van de kwaliteit van het TOP-programma. In juni 2025 rondde twaalf kinderfysiotherapeuten hun opleiding af. Zij leerden hoe zij het gedrag van baby's kunnen observeren, hoe zij samen met ouders kunnen kijken naar wat een kind nodig heeft en hoe zij ontwikkelingsgerichte zorg in de thuissituatie kunnen uitvoeren. Hiermee is de landelijke dekking verder versterkt.

In november 2025 startte een nieuwe groep van twaalf cursisten. Het onderwijsteam, bestaande uit kerndocenten, gastdocenten en mentoren, begeleidt hen intensief bij het toepassen van het programma in de praktijk. De mentoren, zelf TOP-kinderfysiotherapeuten, ondersteunen de cursisten bij het oefenen, reflecteren en opbouwen van ervaring in de thuissituatie bij gezinnen.

Met de TOP-opleiding investeren we structureel in de professionalisering van kinderfysiotherapeuten die vroeggeboren kinderen en hun ouders ondersteunen in de periode na thuiskomst uit het ziekenhuis.

Kenniscentrum | Nascholing

Het doel van de nascholing die het EOP aanbiedt, is om de kwaliteit van zorg voor vroeggeboren kinderen en hun ouders continu te verbeteren. Door middel van extra scholingen en praktijkgerichte verdieping bieden we professionals de mogelijkheid om hun kennis en vaardigheden voortdurend te ontwikkelen en aan te scherpen. Daarnaast hebben we ons in 2025 voorbereid op de uitbreiding van het programma naar matig en laat prematuur geboren kinderen, zodat we ook deze groep optimale ondersteuning kunnen bieden.

Scholing SINDA

Onder begeleiding van jeugdarts Roselin van der Torren leerden de TOP-kinderfysiotherapeuten gebruik te maken van de Standardized Infant NeuroDevelopmental Assessment (SINDA). Dit is een gevalideerde

onderzoeksmethode voor de vroege opsporing van ontwikkelingsstoornissen bij baby's van zes weken tot en met twaalf maanden. De scholing gaf kinderfysiotherapeuten praktische handvatten om de SINDA zorgvuldig af te nemen en ouders beter mee te nemen in wat hun kind laat zien.

De inhoud sluit aan bij de observatie- en interpretatievaardigheden en ontwikkelingsondersteuning die in het TOP-programma centraal staan.

Scholing sensorische prikkelverwerking

Veel ouders van te vroeg geboren kinderen hebben vragen over prikkels: wanneer raakt hun kind overprikkeld en wanneer heeft het juist behoefte aan extra stimulatie? In de scholing sensorische prikkelverwerking verdiepten de TOP-kinderfysiotherapeuten zich in hoe prikkelverwerking werkt bij jonge en te vroeg geboren kinderen en leerden ze hoe zij ouders kunnen ondersteunen vanuit het perspectief van sensorische informatieverwerking en de nieuwsgierigheid van de baby. Dit deden zij onder begeleiding van (neuro)psycholoog Chantal O'Dwyer, klinisch psycholoog Tinka Bröring en hoogleraar cognitieve ontwikkelingspsychologie Sabine Hunnius.

Vorbereiding op uitbreiding naar matig en laat prematuren

Ouders van matig en laat prematuur geboren kinderen (32-37 weken) hebben behoefte aan ondersteuning na ontslag uit het ziekenhuis. Juist omdat de periode in het ziekenhuis kort is, missen zij de voorbereiding om zelfverzekerd naar huis te gaan. Tijdens deze scholing leerden TOP-kinderfysiotherapeuten hoe zij het verkorte TOP-programma kunnen uitvoeren, welke risico's bij deze groep voorkomen en hoe zij ouders kunnen helpen om de signalen van

hun kind beter te herkennen.

Ook maakten zij kennis met de e-TOP-app, die ouders naast de huisbezoeken ondersteunt met begrijpelijke informatie, voorbeelden en praktische tips. De app helpt ouders tussen de bezoeken door om signalen van hun baby te herkennen en met meer vertrouwen te reageren op wat hun kind nodig heeft.

Met deze scholing is een belangrijke stap gezet in de voorbereiding op een landelijke implementatie van het verkorte TOP-programma en in het versterken van de ondersteuning voor deze grotere en vaak minder zichtbare groep vroeggeboren kinderen.

Kenniscentrum | e-learning gedragsobservatie

In 2024 zijn we gestart met het project 'e-learning gedragsobservatie', gericht op de ontwikkeling van een digitale leeromgeving die kinderfysiotherapeuten voordat ze starten met de TOP-opleiding ondersteunt bij het observeren en interpreteren van het gedrag van te vroeggeboren baby's. Met ondersteuning van studenten van de master-opleiding Preventieve jeugdhulp en opvoeding van de Universiteit van Amsterdam is hiervoor nieuw leer materiaal ontwikkeld, waaronder video's van interactiemomenten tussen ouders en hun baby.

De e-learning biedt voordelen zoals flexibiliteit, mogelijkheden tot zelftoetsing en een betere schaalbaarheid van het onderwijs. Inmiddels is deze als pilot ingezet binnen de TOP-opleiding en wordt deze op basis van gebruikerservaringen verder geëvalueerd en doorontwikkeld.

Onderzoek | Strong Babies-onderzoek

Met een subsidie van Strong Babies onderzochten we dit jaar de bruikbaarheid van de e-TOP-app voor ouders met lage gezondheidsvaardigheden, tijdens het eerste jaar thuis met hun zeer prematuur geboren baby. Negen ouders die deelnamen aan het TOP-programma gebruikten de app zes weken. Na afloop werden vragenlijsten en interviews afgenomen.

De meeste ouders vonden de e-TOP-app prettig en behulpzaam. Ze waardeerden vooral dat de app betrouwbare informatie biedt die speciaal is bedoeld voor ouders van te vroeg geboren baby's. Sommige ouders gaven aan dat ze dankzij de app minder vaak het consultatiebureau hoefden te bellen met vragen. De meeste ouders konden makkelijk vinden wat ze zochten, maar een aantal had moeite met het navigeren door de app of het begrijpen van bepaalde woorden.

Ouders gaven verschillende tips om de app te verbeteren. Zo werd het toevoegen van een zoekfunctie genoemd, en ook een chatfunctie voor het stellen van vragen en de mogelijkheid om meer persoonlijke informatie over hun eigen kind toe te voegen. Daarnaast gaven ouders aan dat ze specifieke onderwerpen misten, zoals wanneer je een arts moet bellen, of informatie over darmkrampjes en overstrekken.

Deze inzichten vormen een belangrijke basis voor verdere ontwikkeling van de e-TOP-app, zodat deze beter aansluit bij de behoeften van ouders met lage gezondheidsvaardigheden. Hier gaan we in 2026 mee aan de slag.

Strong Babies

Onderzoek | Publicaties

Evaluating mobile information applications for parents of preterm infants after hospital discharge: a systematic app review

Door: Martine Jeukens-Visser, Monique Flierman, Eline Möller, Renate Giezeman, Raoul Engelbert en Daniël Bossen
Gepubliceerd in: *JMIR Pediatrics and Parenting*

Na ontslag uit het ziekenhuis hebben ouders van te vroeg geboren kinderen behoefte aan betrouwbare en toegankelijke informatie over onder andere voeding, slapen, gezondheid en ontwikkeling.

Uit een systematische review blijkt dat er wereldwijd slechts negen Engelstalige apps beschikbaar zijn die zich richten op deze periode, waarvan de inhoud vaak beperkt en niet volledig aansluit bij de behoeften van ouders. Belangrijke onderwerpen zoals huilen, verschonen en ouderwelzijn ontbreken vaak.

De kwaliteit en begrijpelijkheid van de apps zijn meestal slechts acceptabel, en er zijn geen Nederlandstalige apps gevonden. De aanbeveling is om apps

te ontwikkelen met meer relevante en begrijpelijke informatie, zodat ouders beter ondersteund worden in de zorg voor hun kind na ziekenhuisontslag.

[Lees het hele artikel](#)

An information app (e-TOP) to support parents' information needs during the first year at home after preterm birth: development and usability study

Door: Monique Flierman, Eline Möller, Vincent Vijn, Raoul Engelbert, Martine Jeukens-Visser, Anton van Kaam en Daniël Bossen
Gepubliceerd in: *JMIR Pediatrics and Parenting*

In dit onderzoek ontwikkelden we samen met ouders en experts een app voor ouders met een te vroeg geboren kind. De app bevat begrijpelijke en betrouwbare informatie over tien onderwerpen waar ouders met een te vroeg geboren baby vaak vragen over hebben, zoals slapen en voeding. Daarna onderzochten we de bruikbaarheid van de app.

Ouders vonden de app nuttig en gebruiksvriendelijk, maar het gebruik nam na verloop van tijd af. Ze misten

soms informatie, betere zoekmogelijkheden en contact met andere ouders.

De e-TOP-app kan ouders goed ondersteunen na ontslag uit het ziekenhuis, maar verdere verbeteringen zijn nodig om gebruik en betrokkenheid te vergroten. [Lees het hele artikel](#)

Onderzoek | Publicaties

Thuis na een vroege start: het TOP-programma en de e-TOP-app bieden steun aan jou en jouw baby.

Door: Eline Möller en Monique Flierman
Gepubliceerd in: *Kleine Matjes*

Voor matig en laat prematuren, die geboren worden na een zwangerschapsduur tussen de 32 en 37 weken, is weinig gestructureerde zorg na thuiskomst uit het ziekenhuis. En dat terwijl er bekend is dat deze groep kinderen een verhoogd risico heeft op allerlei ontwikkelingsproblemen. In dit artikel beschrijven we de ontwikkeling van het verkorte TOP-programma voor matig en laat prematuren.

De Vroegwerker

Door: Monique Flierman
Gepubliceerd in: *Vakblad VROEG*

Monique Flierman werd in 2024 genomineerd voor de VROEG-prijs. Deze prijs is bedoeld voor een professional die zich op een bijzondere manier inzet voor de zorg aan jonge of ongeboren kinderen en hun ouders. In dit artikel vertelt Monique Flierman in dat kader over haar werk bij het EOP en het belang van de zorg voor prematuur geboren kinderen. [Lees het hele artikel](#)

Onderzoek | Presentaties

Medewerkers van het EOP gaven verschillende presentaties op (inter)nationale congressen:

TOP-programma voor matig en laat vroeggeboren kinderen

Door: Monique Flierman

Locatie: congres Neo aan de kust, Bergen

Datum: 26 juni 2025

Digital information source to support parents of preterm born infants during the first year at home

Door: Monique Flierman

Locatie: 8th ISEI Early Childhood Intervention Conference, Lissabon, Portugal

Datum: 4 september 2025

Evaluating the suitability of the e-TOP information app for parents with low health literacy

Door: Eline Möller

Locatie: 8th ISEI Early Childhood Intervention Conference, Lissabon, Portugal

Datum: 4 september 2025

Het TOP-programma: een evidence-based interventieprogramma voor vroeggeboren kinderen en hun ouders

Door: Eline Möller

Locatie: symposium Geen zekerheid bij prematuriteit, St Jansdal ziekenhuis, Harderwijk

Datum: 15 september 2025

eOOP

Colofon

Samenstelling: Rafael Smit, Monique Flierman en Eline Möller

Eindredactie: Eline Möller

Beeld: Floris van Heyningen, Hanna Radstake,
Hannah Haverkort en eigen materiaal

Vormgeving en opmaak: Hannah Haverkort – Studio Kort

Contact

Expertisecentrum Ontwikkelingsondersteuning Prematuren
Afdeling revalidatiegeneeskunde, Amsterdam UMC, locatie AMC
Meibergdreef 9, postbus 22660, 1100 DD Amsterdam
expertisecentrumprematuuren@amsterdamumc.nl